

Henkilöturvallisuusselvitysten tekeminen Turun kaupungissa

Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 12 §:n mukaan tiedonhallintayksikön on tunnistettava ne tehtävät, joiden suorittaminen edellyttää sen palveluksessa olevilta tai sen lukuun toimivilta henkilöiltä erityistä luotettavuutta. Turun kaupungissa erityistä luotettavuutta edellytetään esim. tehtävissä, joissa on riski taloudellisiin väärinkäytöksiin, muun vahingon aiheuttamiseen tai salassa pidettävän tiedon (esim. turvallisuusjärjestelyt) asiattomaan käyttöön. Em. tehtävissä toimivien henkilöiden luotettavuus pitää pyrkiä varmistamaan, ja luotettavuuden arvioinnissa voidaan tarvittaessa tehdä henkilöturvallisuusselvitys tämän ohjeen mukaisesti.

Turun kaupunki kuuluu suojelupoliisiin (Supo) turvallisuusselvitysmenettelyn piiriin, joka mahdollistaa teettää suojelupoliisilla henkilöturvallisuusselvityksiä. Kaikki henkilöturvallisuusselvitykset tekee Suojelupoliisi. Turun kaupunki teettää Supolla pääsääntöisesti suppeita ja perusmuotoisia henkilöturvallisuusselvityksiä.

Henkilöturvallisuusselvityksen piiriin kuuluvat tehtävät

Turvallisuusselvityslain (726/2014) mukaan **henkilöturvallisuusselvitys voidaan laatia** henkilön suostumuksella mm. sellaiseen palvelussuhteeseen tai toimeksiantotehtävää suorittamaan valittavasta taikka palvelussuhdetta tai toimeksiantotehtävää hoitavasta henkilöstä,

- 1) joka saa oikeuden käsitellä viranomaisen turvallisuusluokan III tai IV asiakirjoja tai muita sellaisia salassa pidettäviä asiakirjoja, joihin sisältyvän salassa pidettävän tiedon oikeudeton paljastuminen tai oikeudeton käyttö voi aiheuttaa vahinkoa tai haittaa salassapitosäännöksessä tarkoitettulle yleiselle tai yksityiselle edulle (**suppea henkilöturvallisuusselvitys**) tai
- 2) joka saa oikeuden muutoin kuin satunnaisesti käsitellä sellaisia viranomaisen asiakirjoja, jotka tulee turvallisuusluokitella turvallisuusluokkaan II tai III kuuluviksi, taikka muutoin hoitaa sellaisia tehtäviä, joissa hän salassa pidettäviä tietoja paljastamalla tai muulla lainvastaisella teolla voi merkittävällä tavalla muun muassa vaarantaa poikkeusoloihin varautumista, väestönsuojelua tai yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja taikka mainittujen etujen suojaamiseksi toteutettuja turvallisuusjärjestelyjä (**perusmuotoinen henkilöturvallisuusselvitys**)
 - Esimerkiksi turvallisuuteen, varautumiseen ja väestönsuojeluun liittyvien asiakirjojen käsittely
 - Esimerkkitehtäviä: asianhallintapäällikkö, toimitilapäällikkö, kiinteistöturvallisuusasiantuntija ja –koordinaattori, tila- ja turvallisuusasiantuntija, turvallisuusvastaava ja -suunnittelija, tarkastusjohtaja, lakiasiainjohtaja, kaupungingeodeetti sekä muut kriittisestä paikkatiedosta ja kaupunkimittauksesta vastaavat henkilöt
- 3) joka saa pysyväisluonteisen oikeuden päästä sellaiseen viranomaisen yleisöltä suljettuun toimitilaan tai alueelle ja hoitaa siellä itsenäisesti rakennus-, asennus-, huolto- tai vartiointitehtäviä tai muita niihin rinnastettavia tehtäviä, jos toimitilasta tai alueesta saatavien tietojen oikeudettomalla käytöllä tai niissä tapahtuvalla lainvastaisella teolla voi vaarantaa yleistä turvallisuutta, valtion turvallisuutta tai muuta merkittävää yleistä etua (**suppea henkilöturvallisuusselvitys**) tai
- 4) joka toimii tehtävissä, joissa voi vahingoittaa yhteiskunnan toimivuuden kannalta välttämättömän infrastruktuurin toimivuutta tai kriittisen tuotannon jatkumista (**perusmuotoinen henkilöturvallisuusselvitys**)
 - Infrastruktuurilla tarkoitetaan yhteiskunnan yleisiä teknisiä järjestelmiä, kunnallistekniikkaa, liikenne-, energia-, tiedonsiirto-, kaukolämpö-, vesi- ja viemäriverkostoja.
 - Kriittinen infrastruktuuri käsittää ne rakenteet ja toiminnot, jotka ovat välttämättömiä yhteiskunnan jatkuvalla toiminnalle. Kriittiseen infrastruktuuriin kuuluu sekä fyysisiä laitoksia ja rakenteita että sähköisiä toimintoja ja palveluja. Kriittiseksi infrastruktuuriksi luetaan mm. tietoliikenne, sähkövoimajärjestelmät, kaasun ja

öljyn varastointi ja jakelu, pankki- ja rahoitustoiminta, kuljetustoiminta, vesihuoltojärjestelmät, sosiaali- ja terveydenhuolto, poliisi, ja pelastusviranomaiset ja valtionhallinto.

- Esimerkiksi tehtävät, joissa on pääsy kaupungin johtokeskukseen tai konesaliin tai niiden tietojärjestelmiin
- Esimerkkitehtäviä: siivooja/siistijä, turvalaite- ja turvajärjestelmäasentaja, kiinteistöturvallisuusasiantuntija, kohdemanageri, päivystäjä, vartija, automaatioasiantuntija

5) joka voi tietojärjestelmän pääkäyttäjänä tai muut toimivaltuutensa huomioon ottaen vahingoittaa viranomaisten toiminnan tai yhteiskunnan perustoimintojen kannalta keskeisten tietojärjestelmien toimivuutta tai niiden tietoturvasuoraa

6) joka muutoin hoitaa sellaisia tehtäviä, joissa hän salassa pidettäviä tietoja paljastamalla tai muulla lainvastaisella teolla voi merkittäväällä tavalla muun muassa vaarantaa poikkeusoloihin varautumista, väestönsuojelua tai yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja taikka mainittujen etujen suojaamiseksi toteutettuja turvallisuusjärjestelyjä (**perusmuotoinen henkilöturvallisuusselvitys**)

- Esimerkkitehtäviä: tietoliikenneasentaja, IT-pääsuunnittelija, -suunnittelija, -suunnittelupäällikkö, -asiantuntija ja -projektipäällikkö, tietoturvapäällikkö, tietosuojavaikuttaja, tietojärjestelmätarkastuspäällikkö, järjestelmien pääkäyttäjät, kaupungin johtoryhmän jäsenet, kaupungin häiriötilan johtoryhmän jäsenet (kaupungin johtoryhmään nimettyjen lisäksi IT-palvelujohtaja, turvallisuus- ja riskienhallintajohtaja ja tilapalvelujohtaja) sekä muut konsernihallinnon tehtävät, jos tehtäväkuvaan sisältyy kaupungin johtoryhmässä tai kaupungin häiriötilan johtoryhmässä työskentely

Myös muista kuin edellä mainittuihin virkoihin/toimiin valituista hakijoista tai virkojen/toimien haltijoista voidaan laatia henkilöturvallisuusselvitys, jos turvallisuusselvityslain edellytykset täyttyvät. Henkilöturvallisuusselvityksen laatiminen koskee myös palveluntuottajien henkilöstöä, jonka osalta perusteet henkilöturvallisuusselvityksen laatimiseen täyttyvät. Lähtökohtaisesti palveluntuottaja vastaa henkilöturvallisuusselvityksen laatimisesta ja siitä aiheutuvista kustannuksista.

Henkilöturvallisuusselvityksen prosessi

Henkilöturvallisuusselvityksen laatimisesta palvelussuhteeseen henkilöä valittaessa on ilmoitettava **viran tai tehtävän hakuilmoituksessa**. Henkilöturvallisuusselvityksen laatimisen edellytyksenä on, että **selvityksen kohde** antaa selvityksen laatimiseen **kirjallisen suostumuksen**. Tehtävissä, joissa edellytetään henkilöturvallisuusselvityksen tekemistä, henkilöturvallisuusselvitys on tehtävä **ennen palvelussuhteeseen ottamista**.

Henkilöturvallisuusselvitysten tekemisestä päätetään hallinto- tai delegointisäännösten toimivaltasäännösten mukaisesti. Turvallisuus- ja riskienhallintajohtaja on nimetty kaupungin yhteyshenkilöksi suojelupoliisiin henkilöturvallisuusselvitysten osalta. Kun toimen tai viran hakijasta tai jo Turun kaupungissa palvelussuhteessa olevasta henkilöstä päätetään tehdä henkilöturvallisuusselvitys, asiasta tulee olla yhteydessä turvallisuus- ja riskienhallintajohtajaan. Henkilöturvallisuusselvitys voidaan tehdä Turun kaupungissa jo palvelussuhteessa olevasta henkilöstä ko. henkilön suostumuksella perustellusta syystä.

Henkilöturvallisuusselvitystä koskevaan hakemukseen tarvitaan mm. selvityksen kohteen henkilötiedot sekä tieto virasta tai tehtävästä, johon selvityksen kohde oltaisiin ottamassa tai jota hän hoitaa. Perusmuotoista henkilöturvallisuusselvitystä haettaessa hakemukseen tulee liittää myös selvitys selvityksen kohteen asuinpaikoista ja pitempiaikaisista oleskelupaikoista enintään viimeisten kymmenen vuoden ajalta sekä nimikirjaote tai muu selvitys koulutuksesta ja virka- ja työsuhteista vähintään kymmenen viimeisen vuoden ajalta. Henkilötietojen osalta tiedot antaa selvityksen kohde.

Turvallisuus- ja riskienhallintajohtaja lähettää hakemuksen sähköisesti suojelupoliisille. Suojelupoliisi lähettää henkilöturvallisuusselvityksen laadinnan tuloksen turvallisuus- ja riskienhallintajohtajalle.

Henkilöturvallisuusselvityksen lopputulos

Henkilöturvallisuusselvityksessä Supo ilmoittaa työnantajalle vain sellaiset tiedot, joilla voi olla merkitystä tehtävän hoitamisen kannalta. Jos em. tietoa ei löydy, Supo ilmoittaa työnantajalle, ettei henkilöstä ole tullut esiin selvityksen kannalta merkityksellistä tietoa. Suojelupoliisi ei ota kantaa siihen, millä tavoin työnantaja ottaa selvityksen tulokset huomioon rekrytoinnissa. **Työnantaja päättää, onko henkilöturvallisuusselvityksen lopputuloksella vaikutusta palvelussuhteeseen ottamista koskevaan päätökseen ja onko henkilö sopiva hakemaansa tehtävään.**

Kun Supo on toimittanut henkilöturvallisuusselvityksen lopputuloksen turvallisuus- ja riskienhallintajohtajalle, hän ilmoittaa selvityksen lopputuloksen taholle, joka on päättänyt selvityksen tekemisestä. Em. päätöksentekijä ilmoittaa selvityksen lopputuloksen selvityksen kohteelle. Turvallisuus- ja riskienhallintajohtaja on yhteydessä henkilöstöjohtajaan, mikäli henkilöturvallisuusselvityksessä ilmenee asioita, joilla voi olla merkitystä tehtävän hoitamisen kannalta.

Henkilöstöjohtaja ja ko. palvelussuhteeseen ottava päätöksentekijä harkitsevat, millä tavoin selvityksen lopputulos otetaan huomioon palvelussuhteeseen ottamista koskevaa päätöstä tehtäessä. Päätöksentekijä tekee palvelussuhteeseen ottamista koskevan päätöksen rekrytointiprosessissa esiin tulleiden seikkojen **kokonaisarvioinnin** perustella. Päätös ilmoitetaan tehtävää hakeneelle.

Jos henkilöturvallisuusselvitystä laadittaessa ilmenee, että selvityksen kohde on **lainvoimaisella ratkaisulla tuomittu rangaistukseen tai jätetty rikoslain nojalla rangaistukseen tuomitsematta**, toimivaltaisen viranomaisen on selvityksen lopputulosta harkitessaan otettava erityisesti huomioon:

- 1) teosta kulunut aika;
- 2) selvityksen kohteen ikä tekohetkellä;
- 3) tekojen toistuvuus ja niiden osoittama piittaamattomuus toisten oikeuksista taikka harkintakyvyn puutteesta;
- 4) seuraamusten ankaruus;
- 5) teon luonne tai merkittävyys suhteessa selvityksen perustana olevaan tehtävän kannalta.

Selvityksen kohteen **ulkomaansidonnaisuuksien** merkitystä selvityksen lopputulosta harkitessaan on otettava erityisesti huomioon:

- 1) ulkomaansidonnaisuuksien merkitys selvityksen perusteena olevan tehtävän kannalta;
- 2) ulkomaansidonnaisuuksien luonne, kesto ja jatkuvuus;
- 3) sen todennäköisyys, että ulkomaansidonnaisuus altistaa selvityksen kohteen hyväksikäytölle, painostukselle, lahjomiselle tai muulle epäasialliselle vaikuttamiselle;
- 4) sen todennäköisyys, että ulkomaansidonnaisuus muulla kuin 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla on omiaan vaarantamaan selvityksen kohteen mahdollisuuksia ja kykyä huolehtia selvityksen perusteena olevaan tehtävään kuuluvista velvollisuuksista riippumattomasti ja muutoinkin luotettavasti.

Henkilöturvallisuusselvityksen tietojen käsittely

Henkilöturvallisuusselvityksen sisältämiä henkilötietoja voivat käsitellä vain ne henkilöt, jotka niitä tehtävissään välttämättä tarvitsevat. Henkilöturvallisuusselvityksen sisältämiä tietoja ei käytetä muuhun kuin hakemuksessa ilmoitettuun tarkoitukseen. Henkilöturvallisuusselvitys ja siitä annettava todistus on voimassa toistaiseksi, kuitenkin enintään viisi vuotta, jollei todistusta ole annettu määräaikaista tehtävää tai tiettyyn hankkeeseen kuuluvaa tehtävää varten taikka toimivaltainen viranomainen selvitykseen liittyvien erityisten olosuhteiden vuoksi toisin päätä.

Turvallisuus- ja riskienhallintajohtaja säilyttää henkilöturvallisuusselvityksestä annetun ilmoituksen/todistuksen tietoturvalisella ja -suojatulla tavalla siten, että ulkopuolisilla

henkilöillä ei ole siihen pääsyä (kirjalliset todistukset lukitussa kaapissa, sähköiset todistukset esim. Dotkun suojatussa dokumenttikirjastossa). Ilmoitus/todistus hävitetään tietoturvalisella tavalla heti, kun sen säilyttäminen ei enää ole tarpeen selvitystä haettaessa ilmoitetun käyttötarkoituksen kannalta, kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun tieto selvityksestä on saatu.